

14.01.2020

Asia/3

§ 3

Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluverkon suunnitteluperiaatteet

HEL 2018-006718 T 00 01 00

Päätös

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti

1. hyväksyä kulttuurin ja vapaa-ajan palveluverkon suunnitteluperiaatteet liitteen 1 mukaisesti.
2. hyväksyä lähellä olevien palvelujen suunnitteluperiaatteet liitteen 2 mukaisesti.
3. hyväksyä liikuntapaikkarakentamisen arviointimallin liitteen 3 mukaisesti ja valtuuttaa liikuntajohtajan tarkentamaan käyttöaluesvaikutusten euromääräiset rajat vuosittain.
4. merkitä tiedoksi liitteen 4 mukaiset toimenpidesuosituksot vuodelle 2020.

Käsittely

Vastaehdotus:

Sami Muttilainen: "Lautakunta esittää, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala sitoutuu myös sukupuolettomien vessojen edistämiseen."

Sami Muttilaisen vastaehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Tommi Laitio, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja, puhelin: 310 89045
tommi.laitio(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluverkon suunnitteluperiaatteet 2020
- 2 Lähellä olevien palvelujen suunnitteluperiaatteet
- 3 Kuvan toimenpidesuosituksot vuodelle 2020
- 4 Liikuntapaikkarakentamisen arviointimalli
- 5 Palveluverkkosuunnittelu_LTK esitys

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Työn lähtökohdat

Helsinki tarvitsee kulttuurin ja vapaa-ajan palveluverkon, joka mahdollistaa hyvän vapaa-ajan ja hyvinvoinnin niin kaupunkilaisille kuin muualta Suomesta sekä ulkomailta saapuville. Tässä linjauksessa määritellään Helsingin kaupungin kulttuurin ja vapaa-ajan palveluverkon suunnitteluperiaatteet. Palveluverkko koostuu sekä siitä, mitä ihmiset tekevät että siitä, missä ihmiset tekevät. Linjauksessa tarkastellaan palveluverkkosuunnittelua kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja kirjastopolitiikan näkökulmasta. Kaupunkiorganisaatiossa nämä politiikanalat kuuluvat kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vastuualueelle.

Kaupungin kasvaessa ja muuttuessa tarvitaan kaupunkilaisten tarpeisiin ja kaupunkirakenteeseen paremmin soveltuvia palveluita. Kuntalain (410/2015) mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Kunta on vastuussa palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluille ei ole olemassa selkeää, esimerkiksi lainsäädäntöön pohjautuvaa, kuntalaiskohtaista mitoituserustetta.

Kunnan velvoitteista kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vastuualueilla säädetään kuntalakia tarkemmin muun muassa laissa kuntien kulttuuri-toiminnasta (166/2019), museolaissa (314/2019), teatteri- ja orkesterilaissa (730/1992), laissa taiteen perusopetuksesta (633/1998), liikuntalaissa (390/2015), nuorisolaissa (1285/2016) sekä laissa yleisistä kirjastoista (1492/2016).

Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluverkko on kokonaisuus, jossa toimintaa ja toiminnan olosuhteita tuottavat paitsi kaupunki myös lukuisat muut toimijat yrityselämästä kansalaistoimijoihin. Palveluverkon kehittämisessä kyse onkin paitsi siitä, mitä ja missä Helsingin kaupunki rakentaa, ylläpitää ja toteuttaa, myös siitä, miten kaupunki toimii koko kulttuurin ja vapaa-ajan ekosysteemin kehittymisen alustana ja mahdollistajana. Kaupunkistrategian mukaan kaupungin tulee ymmärtää roolinsa yhä enemmän edellytysten luojana ja mahdollistajana.

Palveluverkkosuunnittelun uudistamisen tarkoituksena on (1) parantaa suunnittelun laatua, (2) ohjata rajallisia resursseja parhaaseen mahdolliseen käyttöön sekä tunnistaa uusia resursseja ja (3) kasvattaa luottamusta kaupunkiin julkisen vallan käyttäjänä.

Lautakunnan toimeksianto

Työskentelyn käynnisti kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan päätös 19.6.2018, § 132, jonka mukaan harjoituksessa tulee määritellä kaupungin linjaukset vapaa-ajan toiminnan ja palvelujen olosuhteiden kehittämiseksi.

Päätösasiakirjan tulee sisältää ainakin seuraavat osa-alueet:

- Kulttuurin ja vapaa-ajan palvelujen luokittelu saavutettavuuden näkökulmasta
- Kulttuurin ja vapaa-ajan olosuhteiden suunnitteluperiaatteet, joissa suhteutetaan toisiinsa ainakin seuraavat kysymykset
 - Väestönkasvu ja väestörakenteen muutokset
 - Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnan perustehävänä
 - Matkailun ja laajemmin Helsingin vetovoiman edistäminen
 - Eriarvoisuuden vähentäminen
 - Alueiden vetovoima ja houkuttelevuus
- Periaatteiden toteutuminen nyt sekä keskeisimmät tarpeet.
- Toimialan omat tilasuunnittelun periaatteet
- Ehdotukset olosuhteisiin liittyvien avustus-, yhteistyö-, subventio- ja tukimenetelmien uudistamiseksi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan päätöksen mukaan suunnitteluperiaatteet tuli tuoda lautakunnan päätettäväksi syksyllä 2019.

Työskentelyn aikana harjoituksen tavoite on täsmentynyt. Osana koko kaupungin kiinteistöstrategian valmistelua on ilmennyt tarve kaupungin yhteiselle palveluverkkosuunnittelulle. Ehdotuksessa painottuu nyt suorien investointiehdotusten sijaan työkalujen luominen paremmalle valmistelulle ja päätöksenteolle. Saavutettavuusanalyysi on tässä ehdotuksessa rajoitettu lähellä olevien palvelujen suunnitteluperiaatteisiin sekä vuonna 2020 toteutettavien tarkastelujen valintoihin. Keskeisiksi tarkastelun kohteiksi vuodelle 2020 suunnitellaan kirjastoverkkoa, nuorten kokoontumistiloja sekä lähiliikuntaa.

Valmistelu

Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluverkkosuunnittelun periaatteiden valmistelu toteutettiin vuorovaikutteisena kehittämisprojektina. Valmistelussa kuultiin laajasti kaupungin sisäisiä ja ulkoisia sidosryhmiä. Projektia ohjasi kansliapäällikön päätöksellä (53/15.3.2019) asetettu olosuhteiden suunnitteluperiaatteiden laatimisen ohjausryhmä. Projektin omistajana toimi kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja Tommi Laitio ja käytännön toteutuksesta vastasi projektipäällikkö Kaarle Kurki. Valmisteluun osallistuivat muut kaupungin toimialat, keskushallinto sekä Kau-

punkiakatemian ja keskeisten sidosryhmien edustajat. Työskentelyn aikana kuultiin sidosryhmiä laajasti.

Kaupungin tehtävä

Kaupungilla on kolme tehtävää kaupunkilaisille tarjolla olevien vapaa-ajan palvelujen suunnittelussa:

1.

Kokonaisuuden ohjaus ja hallinta: Kaupunkiorganisaatiossa kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vastuualueita ovat kulttuuripolitiikka, liikuntapolitiikka, nuorisopolitiikka ja kirjastopolitiikka. Tämä edellyttää kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalta käsitystä tarpeista, toiveista ja resursseista sekä kokonaiskäsitystä siitä, ketkä rakennuttavat, rahoittavat, avustavat, tarjoavat palveluita ja toteuttavat toimintaa, mitä ja missä.

2.

Mahdollistaja: Kaupunki luo edellytyksiä kulttuurin ja vapaa-ajan palveluverkon kehittymiselle muun muassa neuvomalla, avustamalla, lainoittamalla, välittämällä tietoa, suunnittelemalla maan ja tilojen käyttöä, koordinoimalla ja myöntämällä lupia.

3.

Palvelutuottaja: Jotta kaupungin tuottamat palvelut asettuvat tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla osaksi palveluverkkoa, on ymmärrettävä mitä, miten ja missä palveluita kannattaa tuottaa ja mitä muut tekevät tai voisivat tehdä.

Moniulotteista ja laajaa tarveharkintaa ohjaavat seuraavat, kaupunkistrategian 2017–2021 kanssa yhteneväiset painopisteet:

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- Matkailun ja vetovoiman edistäminen
- Eriarvoisuuden vähentäminen
- Alueiden vetovoima ja houkuttelevuus
- Saavutettavuuden parantaminen

Suunnitteluperiaatteiden lähtökohtana on, että kaupungin on ensin muodostettava kokonaiskäsitys tarpeista ja vasta sen jälkeen pohtia, mikä olisi viisain tapa vastata tarpeisiin. Kaupungin oma palvelutuotanto ei ole aina ensisijainen toteutusvaihtoehto, vaan yksi mahdollisista toteutustavoista. Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluverkon suunnitteluperiaatteet myös korostavat kansalaistoiminnan ensisijaisuutta. Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluissa avustuksilla ei niinkään täydennetä kaupungin omaa palvelutarjontaa, vaan tuetaan itsetarkoituksellisesti merkittäviä asioita. Kaupungin roolina on useammin täydentää sitä, mikä ei synny toisten toteuttamana tai toteuttaa tehtäviä, joihin liittyy julkisen

14.01.2020

vallan käyttöä. Valmistelutyö on selvästi osoittanut tarpeen tarkentaa kaupungin omaa palvelustrategiaa, mikä tehdään vuoden 2020 aikana ja tuodaan kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalle hyväksyttäväksi.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintaa palveluverkon kokonaisuudesta vastaavana linjaavat jatkossa seuraavat toiminnalliset periaatteet:

- Avoimuus ja läpinäkyvyys
- Tietopohjaisuus
- Yhteiskehittäminen
- Saavutettavuus mittarina
- Kestävä kehitys

Toimenpidesuosituksukset

Periaatteiden toteuttaminen edellyttää suunnittelukäytäntöjen muutosta. Vuodelle 2020 toteutetaan kahdeksan toimenpidekokonaisuutta:

1. Kumppanitoiminta
2. Kaupungin rooli palvelutuotannossa
3. Toimialojen työnjako
4. Saavutettavuustarkastelut
5. Vapaa-ajan palvelut alueen hyvinvointitekijänä
6. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tilasuunnittelu
7. Rakennushankkeiden arviointimalli
8. Kaupunki mahdollistajana kulttuurin ja nuorisotyön kumppaneiden tilahankkeille

Toimenpidekokonaisuudet sisällytetään vuodesta 2021 alkaen osaksi toimialan toimintasuunnitelmaa ja tulosbudjettia.

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Tommi Laitio, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja, puhelin: 310 89045
tommi.laitio(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluverkon suunnitteluperiaatteet 2020
- 2 Lähellä olevien palvelujen suunnitteluperiaatteet
- 3 Kuvan toimenpidesuosituksukset vuodelle 2020
- 4 Liikuntapaikkarakentamisen arviointimalli
- 5 Palveluverkkosuunnittelu_LTK esitys

14.01.2020

Asia/3

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Keskushallinto Kaupunginkanslia Kansliapäällikkö 15.03.2019 § 53

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 19.06.2018 § 132